

Testul Rorschach

Psihologia este stiinta care are ca obiect principal de studiu omul in toata complexitatea sa psihica. Pentru a putea studia e necesar sa avem posibilitatea sa culegem date despre ceea ce ne intereseaza. In acest scop psihologia se poate baza pe o serie de metode : experimentul , interviul , chestionarul , testul si altele. Una din aceste metode este testul Rorschach.

Testul petelor de cerneala Rorschach este cel mai utilizat test proiectiv de personalitate la ora actuala. Numele testului e legat de psihologul german Hermann Rorschach. Prima atestare a testului a fost in anul 1921, odata cu aparitia cartii „**Psychodiagnostik**”.

Istoria petelor de cerneala ca stimuli in evaluarea sau dezvoltarea unor procese psihice este insa mult mai veche , ele fiind folosite de exemplu in secolul XV de catre mari pictori , ca Leonardo Da Vinci sau Botticelli , ca exercitiu de stimulare a imaginatiei. In a doua jumătate a secolului XIX , petele de cerneala erau utilizate intr-un joc de societate numit „Blotto” in care participantii trebuia sa asocieze o pata de cerneala cu un anumit design. La nivel formal , atat in Europa cat shi in Statele Unite , petele de cerneala erau subiectul unor experimentari pentru teste de imaginatie , personalitate si inteligenta.

Lucrand intr-un spital de psihiatrie , Rorschach a observat ca anumiti copii dau raspunsuri diferite de ceilalti la unele pete de cerneala , precum si ca cei suferind de tulburari de acelasi tip dau raspunsuri asemanatoare. In 1911 , el a inceput sa cerceteze „interpretarea formelor accidentale”. Primul test cu pete de cerneala dezvoltat de el era menit sa foloseasca la investigarea halucinatiilor reflexe ale subiectilor la vederea acestor stimuli. Printr-un proces de incercare si eroare , el le sectiona pe acelea care discriminau cel mai bine intre diversele tulburari , realizand in acest fel investigatii asupra dementei , sindromului Korsakoff , parezei generale si encefalitei letargice. In cartea sa , insa , el previne asupra faptului ca cele raportate de el sunt rezultate preliminare care necesita investigatii mai elaborate si extinse. Din nefericire , el moare in 1922 , fara a-si putea duce la capat demersul , care este apoi preluat de diversi psihologi , dand nastere unor curente si traditii foarte diferite in interpretarea acestui test.

Punctul de cotitura l-a constituit aici elaborarea Sistemului Comprehensiv de Cotare a Rorschach-ului de catre John Exner.

1. locatia: intregul (semn al potentialului intelectual), subdiviziuni (raspunsurile cele mai comune) si detalii (reflecta tendinte compulsive) ;

2. continutul: oameni , parti dintr-o persoana , haine , animale , parti din animale , natura ;

3. determinanti: forma (abordare rationala), miscarea (indicator al unei imaginatii bogate), culoarea (reactii emotionale), utilizarea nuanțelor de gri (depresie), utilizarea spatiilor albe (reactii de opoziție , agresivitate mascata);

4. raspunsuri tipice vs atipice (luand drept criteriu un scor de popularitate al anumitor raspunsuri in sensul ca sunt mai frecvente in populatia generala – ex. vederea unui fluture , flori, cap de caine);

5. timpul alocat unei planse

Cele mai multe sisteme de cotare a acestui test iau in calcul urmatoarele categorii implicate in generarea imaginii:

- Locatia: se refera la acea parte a petei cu care subiectul asociaza fiecare raspuns (intreaga pata , o parte mare , proeminenta a ei , un detaliu mic , neobisnuit, spatiile albe)

- Determinantii: includ forma , culoarea , umbra , si „miscarea”, ultima categorie referindu-se la faptul ca intr-o pata pot fi vazute obiecte in miscare

- Continutul: aceste categorii difera de la un sistem de cotare la altul . Printre cele care se regasesc in majoritatea acestor sisteme se numara : forme umane , detalii (parti) ale unor forme umane, forme animale , peisaje, harti si concepte geografice , plante , hrana , arta , abstractiuni. E important de mentionat aici ca un raspuns poate apartine simultan la mai multe categorii.

In continuare , pentru cotarea si interpretarea testului se urmeaza trei pasi: cotarea efectiva , analize ulterioare legate de categoriile obtinute si apoi interpretarea tehnicii si descrierea personalitatii subiectului.

O serie de studii realizate de catre psihanalisti sustin capacitatea de discriminare a testului Rorschach intre diferite categorii de afectiuni psihiatrice (schizofrenie , tulburari neuropsihiatrice , afectiuni organice ale creierului). Un studiu de referinta care a comparat calitatiile psihometrice ale testului Rorschach , MMPI si WAIS printr-o metaanaliza a studiilor care au utilizat aceste teste de personalitate mentionate au aceleasi calitati psihometrice ca si testul de inteligenta (WAIS) care a fost ales ca etalon. Exista totusi o critica fundamentala care i se aduce acestui studiu , si anume aceea ca rezultatele pentru testul Rorschach au fost extrase dintr-o singura publicatie, existand astfel o biasare editoriala.

Criticile aduse acestui test variaza de la aspecte fundamentale legate de validitatea sa de construct si predictiva, la aspecte tinand de distorsionari ce pot aparea la aplicarea probei in functie de profilul evaluatorului si al celui evaluat.

Testul Rorschach este controversat in primul rand datorita stimulilor pe care ii utilizeaza , care sunt intrinsec lipsiti de sens si subiectivi (conditie fundamentala a testelor proiective). Acest fapt insa atrage dupa sine nevoia ca evaluatorul , la randul sau , sa se proiecteze in paternurile imaginilor pentru a le putea da un sens. Intr-un anumit fel , el insusi trebuie sa reactioneze la stimulii testului , dat fiind ca interpretarea rezultatelor depinde de insight-ul sau in mai mare masura decat de informatiile oferite de sistemul de notare. Rezultatele testului ne spun nu doar cum s-a proiectat cel evaluat in stimulii testului , ci si cum s-a proiectat psihologul in proiectiile celui evaluat. Acest subiectivism l-a facut pe Eysenck sa afirme ca testele proiective sunt nici mai mult nici mai putin decat vehicule ale imaginatiei bogate a clinicienilor.

Aceasta critica este inasa contracara prin utilizarea unor sisteme de notare standardizate , in care interpretarea este realizata nu pe baza asocierii unui sens anumitor tipuri de raspunsuri , ci pe baza unor etaloane stabilite de populatii foarte largi. Aceste etaloane spun de fapt care sunt raspunsurile tipice in anumite categorii de pacienti , facand testul Rorschach util in discriminarea intre aceste categorii (ex. tulburari de gandire, tulburari afective si anxioase , tulburari de personalitate etc.)

Exista inasa studii care infirma si acest tip de predictii in realitatea clinica. Studiul lui Albert, Fox si Kahn (1980) a abordat problema stimulării in proba Rorschach , a demonstrat lipsa validitatii acestei probe.

Lipsa unor rezultate consistente in urma evaluării psihiatrice cu testul Rorschach este pusa de psihanalisti pe seama unor probleme metodologice in evaluarea tulburarilor psihice in general. Aceste probleme tin de :

- Faptul ca testul Rorschach este sensibil la multe dimensiuni ale personalitatii , ceea ce face ca variabilitatea datorata componentei organice sa se piarda in „zgomotul” creat de alte surse;
- Tulburarile organice sunt o clasa foarte eterogena , neavand cum sa dea o imagine unitara a evaluării;
- Heterogenitatea psihiatrica este foarte mare chiar si in cazul pacientilor cu aceeasi etiologie;
- Multe dificultati de diagnostic psihiatric , se pot rezolva doar cu ajutorul unei perspective longitudinale.

In ceea ce priveste validitatea predictiva a testului , rezultatele sunt contradictorii si fiecare pozitie este argumentata cu ferocitate de catre sustinatorii ei. O serie de studii (Riessman , 1955;

Haase , 1956) au demonstrat deja de cateva decenii faptul ca subiectii provenind dintr-o clasa sociala inferioara sunt defavorizati in urma evaluarii acestui test.

Se pare ca o serie de elemente implicate in cotearea testului Rorschach sunt sensibile la diferentele de clasa. O ipoteza concurenta sustine insa ca raspunsurile acestora sunt caracterizate mai degraba de lipsa de interes si patie decat de reactii de stres. Aceasta lipsa de interes e pusa pe seama tipului de stimuli care ar intra in contradictie cu nevoia lor de structura, ceea ce face ca acesti respondenti sa organizeze stimulii dupa cel mai usor criteriu : cel al formei. Dincolo de aprofundarea studiilor necesare explicarii acestui fenomen, raman insa dovezile discriminarii pe baza acestui test intre clasele sociale.

Testul Rorschach continua sa fie utilizat insa in practica clinica si in alte domenii aplicative, fiind mai mult sau mai putin potrivit pentru dimensiunile personalitatii evaluate. Dovezile empirice referitoare la validitatea , fidelitatea si utilitatea sa raman diverse si chiar contradictorii. Probabil cel mai important lucru de mentionat in acest punct este necesitatea unei noi expertize obtinute prin training pentru utilizarea lui si , mai mult de atat , necesitatea unui discernamant teoretic si metodologic inainte de a opta pentru aplicarea acestui test (in functie de situatie , ce se urmareste prin testare si cine sunt subiectii evaluati).

Asa cum au prezentat numeroase studii testul Rorschard are atat puncte slabe cat si puncte tari. Nu putem spune despre nici o metoda de evaluare ca e in totalitate buna sau in totalitate rea. Fiecare are si puncte tari si puncte slabe. Datorita varietatii metodelor, cercetatorul are posibilitatea sa o aleaga pe cea mai potrivita studiului sau.